

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NOVEMBER 2022

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B, wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA

VRAAG 2: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 3: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE, 1989 TOT DIE HEDE

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
 - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
 - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om ten minste EEN uur per vraag te spandeer.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie AFDELING. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, is in die ADDENDUM vervat.

VRAAG 1: HOE HET DIE MASS DEMOCRATIC MOVEMENT (MDM) IN DIE LAAT 1980's DIE SEGREGASIEWETTE VAN SUID-AFRIKA SE APARTHEIDSREGERING UITGEDAAG?

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

1.1 Bestudeer Bron 1A.

- 1.1.1 Watter organisasie, volgens die bron, is in 1988 as 'n anti-apartheidsopvolger vir die United Democratic Front (UDF) gestig? (1 x 1) (1)
- 1.1.2 Wat, volgens die UDF, is daar van die Mass Democratic Movement (MDM) verwag om te bereik in die stryd teen apartheid? Gee TWEE antwoorde. (2 x 1) (2)
- 1.1.3 Lewer kommentaar op die implikasie van die stelling: 'n voorwaarde vir affiliasie met die MDM was die nakoming van die voorwaardes van die ANC se Vryheidsmanifes', in die konteks van die stryd teen apartheid. (2 x 2) (4)
- 1.1.4 Verduidelik die term *burgerlike ongehoorsaamheid* in die konteks van aktiwiteite wat in September 1989 deur die MDM georganiseer is. (1 x 2) (2)

1.2 Raadpleeg Bron 1B.

- 1.2.1 Verduidelik die boodskappe wat deur die foto oor die MDM se 'Oop Hospitale('Open Hospital')'-veldtog teen segregasie oorgedra word. (2 x 2) (4)
- 1.2.2 Lewer kommentaar op die rassesamestelling van die betogers wat aan hierdie veldtog deelgeneem het (1 x 2) (2)

- 1.3 Verwys na Bron 1A en 1B. Verduidelik hoe die inligting in Bron 1A die bewyse in Bron 1B ondersteun met betrekking tot die uittartingsveldtogte wat die MDM in 1989 teen segregasiewette georganiseer het. (2 x 2) (4)

1.4 Lees Bron 1C.

- 1.4.1 Waarom, volgens die bron, het Tutu en Boesak op 13 September 1989 'n vredesoptog na die parlement gelei? (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Verduidelik wat Tutu bedoel het met sy uitdrukking: 'Vyftien is 'n slagting ... Selfs al werk ons net met hulle getalle, is dit 'n skandaal (skande)' in die konteks van polisiereaksie op betogers. (2 x 2) (4)
- 1.4.3 Haal DRIE redes uit die bron aan waarom De Klerk toegelaat het dat die vredesoptog voortgaan. (3 x 1) (3)
- 1.4.4 Waarom, dink jy, het die polisie op 13 September 1989, tydens die vredesoptog na die Kaapstad Stadsaal, 'n lae profiel gehandhaaf? (1 x 2) (2)
- 1.4.5 Lewer kommentaar op die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n navorser wat die gebeure wat op 13 September 1989 tydens die vredesoptog na die Kaapstad Stadsaal plaasgevind het, bestudeer. (2 x 2) (4)

1.5 Gebruik Bron 1D.

- 1.5.1 Volgens die bron, noem DRIE maniere waarop die polisie teen die MDM-leiers en betogers wat hulle inperkingsbevele oortree (verbreek) het, opgetree het. (3 x 1) (3)
- 1.5.2 Definieer die term *uittartingsveldtog* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Haal bewyse uit die bron aan wat daarop sinspeel dat die Amerikaanse administrasie teen die streng beperking van Tutu en sy vrou deur die apartheidsregering was. (2 x 1) (2)
- 1.5.4 Waarom, dink jy, het Luitenant Gregory Rockman beweer dat sy kollegas soos 'wilde honde met 'n moordinstink' opgetree het? (1 x 2) (2)

- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe die MDM in die 1980's die segregasiewette van Suid-Afrika se apartheidsregering uitgedaag het.

(8)
[50]

VRAAG 2: WAT KAN SUID-AFRIKANERS LEER UIT DIE ROL WAT AARTSBISKOP DESMOND TUTU, VOORSITTER VAN DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) VANAF 1995 TOT 1998, GESPEEL HET?

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

2.1 Gebruik Bron 2A.

- 2.1.1 Watter Wet, volgens die bron, het die Waarheids-en-Versoeningskommissie in die lewe geroep? (1 x 1) (1)
- 2.1.2 Wat, volgens Tutu, moet die kern van die saak vir Suid-Afrikaners wees in 'ons Kommissie se werk' (WVK)? (1 x 2) (2)
- 2.1.3 Verduidelik wat Tutu met die stelling: '... maak nie saak aan watter kant ons gestaan het nie. Ons almal het genesing nodig', in die konteks van versoening en nasionale eenheid bedoel het. (2 x 2) (4)

2.2 Bestudeer Bron 2B.

- 2.2.1 Identifiseer enige VIER politieke partye in die spotprent wat Tutu aangeval het toe hy op 29 Oktober 1998 die Waarheids-en-Versoeningskommissie se verslag by President Nelson Mandela aflewer het. (4 x 1) (4)
- 2.2.2 Verduidelik die boodskappe wat in hierdie spotprent oor die finale WVK-verslag wat op 29 Oktober 1998 aan President Nelson Mandela voorgelê is, oorgedra word. (2 x 2) (4)
- 2.2.3 Lewer kommentaar op die beperkings van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat die voorlegging van die finale verslag van die Waarheids-en-Versoeningskommissie navors. (2 x 2) (4)

2.3 Lees Bron 2C.

- 2.3.1 Definieer die konsep *oortreder* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 2.3.2 Haal TWEE bewyse uit die bron aan wat aandui dat die NVG op die aanbevelings van die finale WVK-verslag gereageer het. (2 x 1) (2)
- 2.3.3 Verduidelik wat Kommissaris Ntsebeza met 'openbare verklarings van feite ... die eerste stap na nasionale eenheid' rakende die WVK-verhore bedoel het. (1 x 2) (2)

- 2.4 Raadpleeg Bron 2D.
- 2.4.1 Haal enige DRIE stellings aan wat Sisonke Msimang gemaak het, waarin hulde aan Aartsbiskop Tutu na sy heengaan op 26 Desember 2021 gebring is. (3 x 1) (3)
- 2.4.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op die stelling: 'die WVK (het) nooit 'n volle mandaat gekry om die groepsgevolge van apartheid te analiseer (ontleed) nie.' (2 x 2) (4)
- 2.4.3 Verduidelik die term *regstelling* in die konteks van wat die regering met die WVK wou bereik. (1 x 2) (2)
- 2.4.4 Wat het Msimang met 'sy (Tutu s'n) dood herinner ons aan die onafgehandelde sake met betrekking tot die oorgang van apartheid na demokrasie' geïmpliseer? (2 x 2) (4)
- 2.5 Verwys na Bron 2C en 2D. Verduidelik hoe die inligting in Bron 2C die bewyse in Bron 2D met betrekking tot die werk van die WVK ondersteun. (2 x 2) (4)
- 2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik wat Suid-Afrikaners kan leer uit die rol wat Aartsbiskop Desmond Tutu, voorsitter van die Waarheids-en-versoeningskommissie (WVK) vanaf 1995 tot 1998 gespeel het. (8)

[50]

VRAAG 3: HOE TOEGEWYD WAS ONTWIKKELENDE LANDE VAN BRICS AAN GLOBALE KLIMAATSVERANDERINGKWESSIES TUSSEN 2000 EN 2021?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

3.1 Verwys na Bron 3A.

- 3.1.1 Identifiseer TWEE rolle wat Suid-Afrika as 'n ondertekenaar van die Verenigde Nasies se Raamwerkkonvensie oor Klimaatsverandering ('United Nations Framework Convention on Climate Change') moet speel. (2 x 1) (2)
- 3.1.2 Definieer die konsep *klimaatsverandering* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 3.1.3 Gee TWEE verantwoordelikhede van die Kyoto Protokol wat in die bron genoem word. (2 x 1) (2)
- 3.1.4 Noem TWEE aktiwiteite in die bron wat aan die Interministeriële Komitee oor Klimaatsverandering gedelegeer is met die oog op gasheer speel vir die UNFCCC in Mei 2008. (2 x 1) (2)

3.2 Raadpleeg Bron 3B.

- 3.2.1 Watter hoeveelheid CO₂-uitlatings word volgens die bron deur die volgende geproduseer:
- (a) Rykste 10 persent van die wêreldbevolking (1 x 1) (1)
- (b) Armste 50 persent van die wêreldbevolking (1 x 1) (1)
- 3.2.2 Waarom, dink jy, het ryk lande nie daarin geslaag om hulle belofte om hulle kweekhuisgasuitlatings te verminder, nagekom nie? (2 x 2) (4)
- 3.2.3 Lewer kommentaar op wat Greta Thunberg met die stelling, 'daar is hoop. Ek het dit gesien, maar dit kom nie van die regerings of korporasies af nie. Dit kom van die mense af', bedoel het in die konteks van die hantering van uitdagings wat deur klimaatsverandering gestel is. (1 x 2) (2)
- 3.2.4 Verduidelik die betroubaarheid van die bron vir 'n geskiedkundige wat die klimaatsveranderingkweessies tussen 2000 en 2021 navors. (2 x 2) (4)

- 3.3 Lees Bron 3C.
- 3.3.1 Gee TWEE bekommernisse wat die Indiese Eerste Minister, Shri Narendra Modi, met die Parys Klimaatsberaad gedeel het. (2 x 1) (2)
- 3.3.2 Lewer kommentaar op die implikasie van die stelling, 'daarom was die byeenkoms in Parys vir my nie 'n beraad nie, dit was 'n sentiment en 'n verbintenis (eed)', in die konteks van Indië se betrokkenheid by die Parys Klimaatsberaad. (2 x 2) (4)
- 3.3.3 Verduidelik die konsep *ontwikkelende lande* met verwysing na Brasilië, Indië en Suid-Afrika. (1 x 2) (2)
- 3.3.4 Waarom, volgens die bron, het die hele wêreld geglo dat Indië die enigste groot ekonomie is wat in letter en gees aan die Parys-verbintenis gehoor gegee het? Gee TWEE antwoorde. (2 x 1) (2)
- 3.4 Bestudeer Bron 3D.
- 3.4.1 Verduidelik waarom jy dink hierdie foto wat op 12 November 2021 in *The Times*-koerant verskyn het, geneem is. (2 x 2) (4)
- 3.4.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op waarom Brasilië oor die Amasone- en Caatinga-woude bekommerd was. (2 x 2) (4)
- 3.5 Gebruik Bron 3B en Bron 3D. Verduidelik hoe die inligting in Bron 3B die bewyse in Bron 3D ondersteun met betrekking tot implementering van die klimaatsveranderingooreenkomste. (2 x 2) (4)
- 3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om die toegewydheid van ontwikkelende lande van BRICS aan globale klimaatsveranderingkwessies tussen 2000 en 2021 te verduidelik. (8)
- [50]**

AFDELING B: OPSTELVRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling.

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA

Die filosofie van Swart Bewussyn was suksesvol met die vestiging van trots en selfvertroue by swart mense om apartheid in die 1970's in Suid-Afrika uit te daag.

Stem jy met hierdie stelling saam? Ondersteun jou antwoord met relevante historiese bewyse.

[50]**VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE**

Verduidelik tot watter mate kompromieë deur verskillende rolspelers (politieke partye) 'n hoofkenmerk gebly het wat in 1994 die weg vir 'n nuwe politieke bedeling in Suid-Afrika gebaan het.

Gebruik relevante bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE**

Die beleidsveranderinge deur Mikhail Gorbachev vanaf 1985 het in 1991 tot die disintegrasie van die Sowjetunie gelei, alhoewel dit ook positiewe gevolge vir Suid-Afrikaanse politiek gehad het.

Bespreek hierdie stelling krities. Ondersteun jou antwoord met relevante historiese bewyse.

[50]**TOTAAL: 150**